

Vanhus- ja vammaisneuvoston kokous

Muistio 7.2.2022

Paikalla: Erja Sihlman (puheenjohtaja), Leena Clewer, Seppo Salonen, Martti Naumanen, Robert Almiola, Aila Pukkila, Hanne Matikainen, Katarina Helander (asian 5. ajan) Marjo Sundström, Sanna Saarenkoski, Saana Tourunen, Maiju Suominen (siht.)

1. Tiedotusasiat

Läsnäolo-oikeus hyvinvointilautakunnan kokouksessa

Hyvinvointipäällikkö Sanna Saarenkoski kertoi, että vanhus- ja vammaisneuvoston edustaja on tervetullut hyvinvointilautakunnan kokoukseen, kun lautakunnassa käsitellään neuvoston vaikutuspiiriin kuuluvia asioita. Myös neuvoston suunnasta voi nousta esiin asioita käsiteltäväksi lautakunnan kokouksessa. Lautakunta voi kutsua asiantuntijoita kokouksiin tarpeen mukaan. Puheenjohtaja ehdotti, että vanhus- ja vammaisneuvostolla olisi nimetty edustaja lautakunnan kokouksiin, ja tämä nimetty edustaja saisi tiedoksi lautakunnan esityslistan ja kokousajankohdan. Toiminnan järkevyyden ja pitkäkestoisuuden kannalta säännöllinen edustus olisi tärkeää ja neuvosto voisi itse pohtia, onko lautakunnassa käsiteltävä asia tärkeä neuvostolle. Alustavasti ehdotettiin edustajaksi puheenjohtajaa ja varaedustajaksi varapuheenjohtajaa. Osallistumisen tavasta päätetään seuraavassa kokouksessa.

Itä-Uudenmaan valmistelutoimielimen (Vate) kokous 7.2. klo 16:00.

Puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja osallistuvat kokoukseen Teams-yhteyden välityksellä.

Sosiaali- ja terveysministeriön ikäohjelman kysely vanhusneuvostoille.

Kaksi neuvoston jäsentä oli mukana vastaamassa neuvostolle lähetettyyn kyselyyn. Kysymykset koskivat esimerkiksi kunnan toimivia käytäntöjä ja kehittämistarpeita liikunnan ja kohtaamismahdollisuuksien suhteen, kunnan toimintaa muistin ja psyykkisen toimintakyvyn edistämiseksi, asuinympäristöjen soveltuvuutta ikäihmisille ja järjestöjen ja vapaaehtoisten roolia palvelujen toteuttamisessa. Kyselyyn vastatessa esiin nousseita asioita olivat mm. liikunta- ja elintapaohjaus ja osallistumismahdollisuuksien tarjoaminen juuri eläkkeelle jääneille. Mahdollisuus vuosittaiseen terveystarkastukseen nähtiin tärkeäksi ikääntyneille ja myös sen hyödyntämiseen kannustaminen. Muistiyhdistyksen vierailut ovat olleet suosittuja ja niitä toivottiin järjestettävän, vaikka kaksikin kertaa vuodessa. Julkisen liikenteen toimintaa kunnan rajojen ulkopuolelle pidettiin huonona. Osaltaan tähän tarpeeseen on pyritty vastaamaan asiointi- ja palvelukuljetuksen Orimattilaan suuntautuvilla kyydeillä, joita kokeillaan tänä keväänä. Esteettömien asuntojen riittämättömyys ja välimuotoisen asumisen tarve esimerkiksi senioritalon muodossa todettiin suureksi. Sosiaali- ja terveyspalveluissa selkeä suuntaus on ollut jo usean vuoden ajan kotona asumisen tukeminen ja hoidon tarjoaminen kotiin. Turvallisuuden tunteen säilyttäminen myös heikompiuntoisille kotona asuville ikääntyneille on todella tärkeää. Esimerkiksi sotepalvelujen siirtyminen Itä-Uudellemaalle aiheuttaa epävarmuutta, epätietoisuutta ja pelkoa lähipalvelujen saatavuudesta tulevaisuudessa.

2. Senioripalvelujen kevät 2022

Maiju Suominen kertoi senioripalvelujen tavoitteista, toiminnasta ja muista ajankohtaisista asioista. Jalkautuva seniorityöntekijä Marjo Sundström toteuttaa kevään aikana kaikille yli 65-vuotiaille postitettavan hyvinvointikyselyn, jossa kartoitetaan mm. korona-ajan vaikutuksia hyvinvointiin. Kyselyyn voi mahdollisesti vastata myös sähköisesti. Neuvostosta esitettiin kysymys, jalkautuuko Marjo auttamaan kyselyyn vastaamisessa. Tämä nähtiin tärkeäksi ainakin iäkkäämpien vastaajien tavoittamiseksi. Sähköisen vastaamisen mahdollisuus olisi puolestaan tärkeää tietokonetta käyttävien ikäluokkien vastaamisen helpottamiseen. Kyselystä saadaan tietoa myös Pukkilan ikääntyneiden hyvinvointisuunnitelman laatimiseen.

Koteihin tarjottavan virkistystoiminnan kehittäminen on yksi senioripalvelujen vuoden 2022 tavoitteista. Kotikäyntejä on tehty koronatilanteesta huolimatta edellisen vuoden keväästä asti. Uutena toimintamuotona kokeillaan vuorovaikutteisten musiikkihetkien tarjoamista ikääntyneiden koteihin. Myös kotisiivouspalvelun aloittamisen yhteydessä käydään uusien asiakkaiden kotona yhdessä siivoojan kanssa sopimassa palvelun käytännöistä. Onninkodeissa tapahtuvaa toimintaa keväällä 2022 on toimintatuokiot kaksi kertaa viikossa, tiistaiaamun ulkoilu, kuukausittaiset musiikkihetket ja Mäntsälän kansalaisopiston lauluhetki joka toinen viikko.

Onni Nurmen säätiö on myöntänyt 5000 € lisämäärärahan, jonka käyttö suunnitellaan osallistuvan budjetoinnin avulla. Onninpäivän konsertin siirryttyä kevääseen, 28.2. Onnintorilla tarjotaan Onnin nimipäiväkahvit ja samalla kerätään ideoita lisämäärärahan käyttöön. Osallistuvan budjetoinnin prosessista ja kokonaisuikataulusta toivottiin tiedotusta riittävän aikaisessa vaiheessa. Myös Hyvinvointikeskus Onnin edustalla olevan vesialtaan tulevasta käytöstä on tulossa äänestys kolmesta eri vaihtoehdosta. Tätä toivottiin tuotavan kuntalaisten tietoisuuteen myös hyvissä ajoin.

3. Pukkilan ikääntyneiden hyvinvointisuunnitelma

Paikallisen ikääntyneiden hyvinvointisuunnitelman työstäminen aloitetaan senioripalveluissa ja tähän halutaan kerätä neuvoston kokemustietoa. Sanna Saarenkoski taustoitti keskustelua kertomalla eri suunnitelmista (valtiotaso, alueellinen taso, paikallinen taso) ja kunnan lakisääteisistä velvollisuuksista suunnitelmiin ja raportointiin liittyen.

Paikallisen ikääntyneiden hyvinvointisuunnitelman taustana toimii Päijät-soten alueellinen suunnitelma, joka on hyväksytty kunnan päätöksenteossa. Paikallisen suunnitelman tulee tukea sekä alueellista suunnitelmaa, kunnan hyvinvointikertomusta sekä kunnan strategiaa. Paikallinen suunnitelma laaditaan valtuustokausittain ja sen tulee sisältää toimenpiteet, vastuutahot ja mittarit ikääntyneiden hyvinvoinnin edistämiseksi. Suunnitelma laaditaan kotona asuvien kuntalaisten näkökulmasta ja se viedään kunnanvaltuuston hyväksyttäväksi.

Päijät-Soten palvelurakennetavoitteen (vuoteen 2025 mennessä) mukaisesti 94 % yli 75-vuotiaista asui kotona ja kotihoidon piirissä olisi enintään 10 % yli 75-vuotiaista. Yli 75-vuotiaista itsenäisesti ilman palveluja asuvien osuus on 77 % ja 23 % on palvelujen piirissä. Neuvostosta esitettiin selvitettäväksi, onko tässä 23 prosentissa mukana myös yksityisen kotihoidon piirissä olevat asiakkaat.

Vanhus- ja vammaisneuvoston ajatuksia pyydettiin pukkilalaisten ikääntyneiden hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden tilasta. Keskusteltiin, mitä uhkia ja mahdollisuuksia siihen liittyy. Selvänä voimavarana nähtiin Onni Nurmen säätiön antamat mahdollisuudet; Hyvinvointikeskus Onni ja Onni Nurmen säätiön rahoitusmahdollisuus sen toimintaan. Säätiön rahoituksella tuotettavat palvelut ovat hyviä, esimerkiksi liikuntamahdollisuudet joita on kaivattu korona-aikana. Onnin säilyminen kuntalaisten käytössä on tärkeää. Todettiin, että

hyvinvointialueiden muodostumisenkin jälkeenkin on olemassa myös kunta ja kunnan palvelut. Onnin kiinteistö on kunnan omistuksessa, ja kunta toteuttaa senioripalvelujen toimintaa säätiön avustuksella. Tämän lisäksi Onnissa toimivat sosiaali- ja terveystalot, joita tuottaa tällä hetkellä Päijät-Sote, tulevaisuudessa hyvinvointialue. Onnin tiloja ei kannata jättää tyhjäksi, lähipalveluista (mm. sairaanhoitaja ja lääkäri) kiinni pitäminen nähtiin tärkeäksi ja uhkana pidettiin sosiaali- ja terveystalot etäännyttä. Voimavarana nähtiin myös yhteisöllisyys ja pienen kunnan koko. Ikääntyneiden pieni määrä antaa aidosti mahdollisuuden kaikkien tavoittamiseen.

Uhkina hyvinvoinnille nähtiin liikenteellinen motti ja julkisen liikenteen puute. Myös asumismuotojen monipuolistamisesta keskusteltiin. Välimuotoisen asumisen tarve on suuri ja sen suunnittelun aloittaminen on tärkeää. Uhkina pidettiin myös taloudellista ja digitaalista syrjäytymistä. Matalan kynnyksen digivertaisopastajia ollaankin kouluttamassa ja vertaisopastusta aloittamassa vapaaehtoisten, Enter ry:n, seurakunnan ja kunnan yhteistyönä. Keskustelussa nousi esille myös huolestuttava päihdetilanne. Alkoholiongelman voi laukaista esim. merkityksettömyyden tunne. Myös alueuudistuksen vaikutukset ikääntyneisiin kuntalaisiin arveluttavat.

Jos pukkilalaisten ikääntyneiden hyvinvoinnin uhista tai mahdollisuuksista nousee vielä havaintoja tai ajatuksia, niitä voi kertoa 1.3. mennessä hyvinvointipäällikkö Sanna Saarenkoskelle sanna.saarenkoski@pukkila.fi tai p. 040 589 7267.

4. Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen valmistelun tilanne

Sanna Saarenkoski esitteli hyvinvointialueen valmistelun tilannetta. Edessä on historiallisen suuri muutos, jota valmistellaan monissa eri valmistelutoimielimissä. Näissä on mukana sekä kunnan päättäjiä että kunnanjohtaja ja hyvinvointipäällikkö. Väliaikaisen valmistelutoimielimen kokoonpanossa ei ole Pukkilan edustajaa tällä hetkellä sukupuolikiintiöiden vuoksi. Itä-Uudenmaan sotevalmistelijat ovat käyneet tutustumassa Hyvinvointikeskus Onniin. Kunnista siirtyy hyvinvointialueelle n. 2300 työntekijää.

Sote-palveluiden siirtyessä hyvinvointialueille kuntiin jää mm. työllisyys-, maahanmuutto-, ja hyvinvointipalvelut. Aluevaltuusto aloittaa työnsä maaliskuussa 2022. Hyvinvointialueet ottavat järjestämisvastuun 1.1.2023 alkaen.

Keskusteltiin toiveesta mahdolliseen siirtymävaiheeseen, jonka aikana tutut palvelut säilyisivät, kun uudet järjestyvät. On kuitenkin tärkeää olla mukana kehittämässä ja vaikuttamassa palveluihin alusta lähtien. Todettiin, että ikäihmiset ja muut kuntalaiset tarvitsevat selkeät askeleet, miten hyvinvointialueen valmistelussa edetään. Kuntalaisen tulisi saada tietoa kuntalaisen valinnanvapaudesta ja sen käyttämisen mahdollisuuksista sekä siirtymäaikatauluista. Kunnan tiedottaminen näistä asioista selkeästi ja mahdollisimman aikaisessa vaiheessa tärkeää.

5. Uuden kunnanjohtajan puheenvuoro

Pukkilan uusi kunnanjohtaja Katarina Helander tervehti vanhus- ja vammaisneuvostoa etäyhteyden kautta. Kunnan toiminnassa hän painotti mm. matalan kynnyksen tavoitettavuutta, pehmeitä arvoja ja näkyvyyttä. Tämä kokoisessa kunnassa yhteisöllisyys on avainasia. Ajankohtainen teema on myös ikääntyneiden digiosallisuus, eli minkälaisilla taidoilla ja avulla asukkaat pääsevät osalliseksi digimaailmasta. Tavoitteena on myös puhaltua Onniin elämää ja saada Onnin kahvion toiminta aktivoitua kohtaamispaikaksi, tarjota yhteisiä hetkiä ja kokemuksia matalalla kynnyksellä. Ennaltaehkäisevä toiminta on myös paras tapa varautua kustannuksiin. Kunnassa pyritään omalta osalta vastaamaan kotiin vietävien palvelujen haasteisiin ja kuulluksi tulemisen tarpeisiin. Aikomuksena on myös kunnan

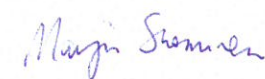
työntekijöiden työnkuvien selkeyttäminen ja osaamisen vapauttaminen työntekijöiden asiantuntijuuden mukaisesti. Neuvostosta toivottiin Katarina tervetulleeksi Pukkilaan ja toivottiin tapaamista myöhemmin mahdollisesti jossain epämuodollisemmassa tapahtumassa.

6. Seuraavan kokouksen ajankohta

Puheenjohtaja on esitellyt vanhus- ja vammaisneuvoston pukkilalaisille aluevaltuutetuille ja varavaltuutetuille ja toivottanut tervetulleeksi osallistumaan kokoukseen. Seuraavan kokouksen ajankohdaksi sovittiin ma 4.4. klo 12 ja paikaksi kunnantalon valtuustosali.

Pukkilassa 17.2.2022

Erja Sihlman
puheenjohtaja

Maiju Suominen
sihteeri